

DANSK CENTER FOR
ORGANDONATION

Idékatalog
Afrapportering fra
intensivafdelingernes aktiviteter i
2009

1. Indledning	3
2. Personalets deltagelse i uddannelse/undervisning.....	4
2.1 Specifikt for læger/lægestuderende.....	4
2.2 Specifikt for sygeplejersker/sygeplejestuderende.....	4
2.3 Tværfaglige tilbud	4
3. De donationsansvarlige nøglepersoners deltagelse i uddannelse/undervisning	5
4. Vidensformidling	6
4.1 Vidensformidling i egen afdeling.....	6
4.2 Vidensformidling ud over egen afdeling	6
4.3 Elektronisk formidling.....	6
5. Styrkelse af organisationen omkring organdonation	7
5.1 Opdaterede og synlige instrukser, checklister og lignende	7
5.2 Donordetektion.....	7
5.3 Samarbejde med organdonationskorpset om det akutte donationsforløb	7
5.4 Samarbejde med organdonationskorpset om organdonation generelt	7
5.5 Samarbejde med transplantationskoordinatorfunktionen.....	8
6. Faglig støtte efter donationsforløb	9
6.1 Tilbud om faglig støtte til personalet.....	9
6.2 Tilbud om støtte til pårørende.....	9
7. Andre aktiviteter.....	10
7.1 Udviklingsopgaver:	10
7.2 Undervisningsaktiviteter:	10
7.3 Informationsaktiviteter:	10
7.4 Praktiske opgaver:.....	10

1. Indledning

Ordningen for de donationsansvarlige nøglepersoner har på nuværende tidspunkt været forankret hos Dansk Center for Organdonation (DCO) i knapt et år. Som en del af ordningen har alle 45 intensivafdelinger indsendt en aktivitetsrapport til DCO for 2009, som efterfølgende er blevet sammenskrevet i dette idékatalog.

Det har længe været et ønske at få et samlet overblik over de aktiviteter, der finder sted på landets intensivafdelinger på organdonationsområdet. Omfanget af aktiviteterne viser, at nøglepersonerne er yderst aktive og kreative i deres funktion, og en del aktiviteter når ud over den enkelte intensivafdeling, og er på den måde med til at sætte fokus på donationsområdet flere steder på det enkelte hospital. Selve donationsprocessen består af mange trin, og blot et enkelt svagt led kan resultere i, at organdonation ikke bliver gennemført. På afdelingerne bliver der arbejdet systematisk med at styrke hele donationsområdet.

Idékataloget er en beskrivelse af de forskellige aktiviteter, der er foregået på intensivafdelingerne i 2009. En stor del af aktiviteterne er identiske fra afdeling til afdeling, men der er stor variation i forhold til omfanget. Kronologien følger den skabelonen, der er benyttet ved indberetningen til Centret.

Kataloget er tænkt som inspiration for de donationsansvarlige nøglepersoner og deres ledelser i det fortsatte arbejde med at styrke organdonationsområdet. Idékataloget er også tænkt som et redskab for organdonationskorpsets støtte til udviklingstiltag på de enkelte intensivafdelinger.

Nogle afdelinger har bidraget med kommentarer til funktionen som donationsansvarlig nøgleperson. Disse kommentarer er videregivet til den nationale arbejdsgruppe, der arbejder med evaluering af funktionsbeskrivelsen og vil blive inddraget i gruppens arbejde. Kommentarerne indgår derfor ikke i dette idékatalog.

2. Personalets deltagelse i uddannelse/undervisning

Intensivafdelingerne har faste såvel som ad hoc undervisningsaktiviteter overfor både personalet i afdelingen og de donationsansvarlige nøglepersoner.

Uddannelsesaktiviteterne er rettet mod en bred personalegruppe herunder: intensivsygeplejersker, sygeplejestuderende, operationssygeplejersker, anæstesisygeplejersker, serviceassistenter, læger, lægestuderende og ledelser. Hertil kommer at aktiviteterne går ud over egen afdeling og bredt retter sig mod de afdelinger på hospitalet der kan komme i kontakt med potentielle donorer og som kan være involveret i donationsforløb, dvs. intensivafdelinger, operationsafdelinger, anæstesiafdelinger, sengeafdelinger og modtagelsen.

2.1 Specifikt for læger/lægestuderende

- Introkursus til alle nyansatte læger i emnet organdonation
- Supervisering af reservelæger i donationsforløb
- Årlig undervisning af speciallægekursister
- Undervisning af alle afdelingens læger i organdonation på morgenmøde
- Læger deltaget i EDHEP kursus m.h.p. deltagelse i organdonationskorps

2.2 Specifikt for sygeplejersker/sygeplejestuderende

- Undervisningen af sygeplejestuderende
- Undervisning af intensivkursister
- Bedside undervisning i organdonation. I donationsforløbet kan indkaldes en ekstra sygeplejerske, hvilket giver mulighed for faglig og pædagogisk læring i donationsforløbet
- Sygeplejersker i praktik på neurokirurgisk intensiv i forbindelse med deres specialuddannelse

2.3 Tværfaglige tilbud

- Undervisningen af nyansatte i neurologiske observationer herunder organdonation
- Undervisning af personale og studerende
- Tværfaglige temaaftener om organdonation og transplantation
- Fællesmøde for anæstesiafdeling (orientering om skærpet fokus på organdonation)
- Studiebesøg og praktik på anden intensivafdeling

3. De donationsansvarlige nøglepersoners deltagelse i uddannelse/undervisning

Intensivafdelingernes donationsansvarlige nøglepersoner deltager i en række undervisningsaktiviteter, hertil kommer at nogle af nøglepersonerne også selv underviser på temadage, møder mv.

- Regionale temadage
- Heldagsmøde for organdonationskorpset
- Undervisning omkring ”udrykningsholdet for sygeplejersker”
- Kvartalsmøder med transplantationskoordinatorerne vedr. gennemgang af donationsforløb
- Regionsmøde for donationsansvarlige nøglepersoner
- Deltagelse i internationale kongresser
- EDHEP kursus
- Bedside undervisning i donationsforløb

4. Vidensformidling

De donationsansvarlige nøglepersoner informerer om organdonation og sikrer undervisning og dialog med kollegaer og afdelingsledelser. Der er fokus på at informere om nye tiltag på området, og der informeres løbende om igangværende projekter.

Ud over donorområdet er der også fokus på at sikre synliggørelse af recipientvinkelen, idet der er udarbejdet recipientmapper, hvor transplantationsforløbene er beskrevet.

4.1 Vidensformidling i egen afdeling

Vidensformidlingen forgår både fagopdelt og tværfagligt i diverse fora, både som faste punkter på møder og som løbende information:

- via indlæg på personalemøder og sygeplejekonferencer, når nøglepersonerne har været af sted og fået ny viden.
- på afdelingskonferencer for læger og sygeplejersker.
- via møder mellem nøglepersoner og afsnitsledelserne.
- til overlæge- og ledermøde om aktiviteter på området.

4.2 Vidensformidling ud over egen afdeling

Udover egen afdeling har mange afdelinger også sat fokus på donorområdet andre steder på hospitalet f. eks. ved:

- information givet på Staff-meetings for læger på hospitalet.
- præsentation af projektet ”organdonationskorpset” for samtlige afdelingsledelser på hospitalet.

4.3 Elektronisk formidling

En del af vidensformidlingen foregår elektronisk, her kan bl.a. nævnes:

- information på medarbejderportal og via elektroniske nyhedsbreve.
- indlæg til personalebladet om organdonation, hvilket har medført mere dialog med andre afdelinger.

5. Styrkelse af organisationen omkring organdonation

Der arbejdes systematisk med at styrke organisationen, der ligger til grund for, at organdonation kan finde sted. I den nye organisering på området er der flere forskellige instanser, der skal samarbejde, og der er udviklet mange idéer, der skal være med til at styrke dette samarbejde.

5.1 Opdaterede og synlige instrukser, checklister og lignende

Mange instrukser er blevet opdateret, og der er blevet arbejdet på at gøre alle instrukser elektronisk tilgængelige via hospitalernes dokumentstyresystem og centrets hjemmeside. Desuden er der udviklet og implementeret nye arbejdsredskaber der letter arbejdsgangen og overblikket i et donationsforløb, f.eks. klistermærker til observationskurven, informationsark til transplantationskoordinatorerne om hvilke pårørende, der skal modtage ”takkebreve” efter donationsforløbet, og et idékatalog til sygepleje til den potentielle organdonor og dennes pårørende.

5.2 Donordetektion

Afdelingerne er i fuld gang med sikre en systematisk opfølgning på, om mulige donorer identificeres, og til dette arbejde anvendes flere forskellige metoder:

- alle patienter gennemgås dagligt ved flere læge- og sygeplejerskekonerferencer, hvor eventuelle potentielle donorer identificeres.
- stikprøvegennemgang ved læge/sygeplejerske hvor journaler er gennemgået med henblik på, om mulige donorer kunne identificeres.
- audit på alle afdøde patienter til morgenkonference med neurointensivt afsnit med henblik på, om mulige donorer er identificeret.

5.3 Samarbejde med organdonationskorpset om det akutte donationsforløb

Organdonationskorpset er et nye initiativ, og der har været fokuseret på at benytte og skabe samarbejdsrelationer mellem afdelingen og det regionale korps i form af:

- møder med organdonationskorpset samt ledelsen om, hvad organdonationskorpset kan hjælpe med under et organdonationsforløb.
- sygeplejerske ansat på afsnittet er en del af korpset, hvilket medfører, at hun naturligt bringer emnet på bane, fortæller om sin oplevelse og rolle og dermed faciliterer viden om organdonation.
- tilkald af sygeplejerske fra korpset i forbindelse med donationsforløb.

5.4 Samarbejde med organdonationskorpset om organdonation generelt

Ud over hjælp til donationsforløb indgår organdonationskorpset også i et samarbejde med de donationsansvarlige nøglepersoner om bl.a. undervisning og hjælp til udarbejdelse af instrukserne.

- Organdonationskorpset får de lokale afdelingsinstrukser til gennemlæsning.
- Hjælp fra korpsets sygeplejerske til udarbejdelse af afdelingsinstruks.
- Deltagelse i organdonationskorpsets temadag.

- Møder med organdonationskorpset, med henblik på at afdække behov og ønsker om hjælp fra korpset.

5.5 Samarbejde med transplantationskoordinatorfunktionen

Foruden de konkrete donationsforløb samarbejdes om:

- undervisning.
- afdelingerne bliver, et par dage efter et donorforløb, informeret om, hvordan det er gået med recipienterne, og efter ca. 2 måneder kommer der et brev om recipienternes tilstand.
- transplantationskoordinatorerne på besøg i afdelingen.
- faste møder hvert kvartal om de gennemførte donationsforløb.

6. Faglig støtte efter donationsforløb

6.1 Tilbud om faglig støtte til personalet

Opfølgningen på konkrete donationsforløb, i forhold til det involverede personale, foregår enten efter en konkret vurdering af behovet eller er tilrettelagt systematisk, som et fast tilbud.

Opfølgningen kan bestå i:

- debriefing
- supervision
- forløbsgennemgang
- samtaler
- drøftelser på efterfølgende interne konferencer
- kollegial omsorg

Især de afdelinger, hvor der er etableret et fast tilbud om opfølgning på konkrete donationsforløb, anvender personale, som er uddannet og trænet i at forestå opfølgningen. Der trækkes bl.a. på personaleressourcer fra:

- krisepsykologer / psykologer
- sorg- og krisesygeplejersker
- sygehuspræster
- sundhedspersoner med særlig uddannelse i supervision og debriefing

6.2 Tilbud om støtte til pårørende

Flere intensivafdelinger kontakter rutinemæssigt pårørende, der har været involveret i donationsforløb:

- opringning fra medvirkende sygeplejerske efter en måned.
- de pårørende tilbydes efterfølgende samtale med læge og sygeplejerske, som medvirkede i donationsforløbet
- afdelingens ”pårørendegruppe” kontakter de efterladte efter en måned og tilbyder et struktureret gruppesorgsforløb med andre pårørende, såvel donorpårørende som andre pårørende.

7. Andre aktiviteter

De donationsansvarlige nøglepersoner varetager en lang række opgaver relateret til organdonation udover de opgaver, som er beskrevet i funktionsbeskrivelsen.

Her skal nævnes en række eksempler:

7.1 Udviklingsopgaver:

- Deltagelse i de nationale arbejdsgrupper under Dansk Center for Organdonation
- Faglig og praktisk støtte til diverse forskningsopgaver og undersøgelser
- Udvikling af faglige vejledninger i regi af de videnskabelige selskaber
- Udvikling af logbog, profil til EPJ mm.

7.2 Undervisningsaktiviteter:

- Intern og ekstern undervisning på afdelingsniveau
- Undervisning i organdonation på specialuddannelser for sygeplejersker og på den lægevidenskabelige kandidatuddannelse
- Undervisning i regi af de faglige og videnskabelige selskaber
- Indlægsholdere på diverse konferencer og årsmøder

7.3 Informationsaktiviteter:

- Står til rådighed for andre uddannelser, hvor de studerende skal skrive opgaver om organdonation, f.eks. journaliststuderende, sygeplejestuderende og studerende indenfor folkesundhedsvidenskab
- Pressekontakt indenfor området organdonation, står til rådighed for interview til avisartikler og Tv-udsendelser

7.4 Praktiske opgaver:

I nogle afdelinger er det den donationsansvarlige nøgleperson som sikrer, at alle de praktiske ting er på plads i forhold til et potentielt donationsforløb:

- Blodprøve-kasser i afdelingen
- Medicin der skal bruges til organdonation er opbevaret i afdelingen
- Pjecerne: "Organdonor - Tag stilling sammen med dine nærmeste". "Tag stilling til obduktion" er tilgængelige
- Papirer, der skal bruges i donationsforløb og som ikke er tilgængelige på centrets hjemmeside forudfyldes og ligger pakket og klar.